

แนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ Best practices in using innovations in academic administration to achieve excellence of Nakhon Sawan Schools

จุฑามาศ นาคพนม¹, ณัฏฐ์ รัตนศิริณิชากุล², พิทยา แสงสว่าง³
Jutamat Nakphanom¹, Nat Rattanasirinichakun², Phitthaya Saengsawang³
Corresponding Author E-mail: Jutamatn65@nu.ac.th

Received: 2024-04-10; Revised: 2024-04-26; Accepted: 2024-05-27

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) แนวปฏิบัติที่ดี และ 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ วิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี และ 2) การศึกษาข้อเสนอแนะ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน จำนวน 5 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ โดยภาพรวม พบว่าโรงเรียนมีการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า (1) ด้านหลักสูตร การส่งเสริมการเรียนรู้ห้องเรียนพิเศษ จุดเด่นใช้แผนการเรียนรู้ในโครงการพิเศษ จัดหลักสูตรเฉพาะทาง เน้นการส่งเสริมภาษา จัดการเรียนรู้เชิงรุก จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษที่หลากหลาย จัดสื่อเทคโนโลยีการวัดและประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ (2) ด้านระบบการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี จัดทีมไอแอมบีเปี่ยนโดยกลุ่มสาระเป็นพี่เลี้ยงในการใช้สื่อเทคโนโลยีให้กับครู (3) ด้านการนิเทศและการสอนงาน จัดให้มีการนิเทศภายใน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิด ลงมือปฏิบัติ และถ่ายทอดความรู้ และ (4) ด้านเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและหลากหลาย 2) ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ควรจัดระบบติดตาม แนวนโยบายชีวิตในการศึกษาต่อ จัดให้มีโครงการธนาคารหน่วยกิต ปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองต่อสถาบันการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงตามบริบทโลก

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติที่ดี, นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

¹ Student, Master of Education Program in Educational Administration, Naresuan University

² อาจารย์, รองหัวหน้าภาควิชา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² Lecturer, Vice Head of Department, Faculty of Education, Naresuan University

³ อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

³ Lecturer, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

Independent research aimed at research purposes 1) best practice and 2) suggestions regarding best practices in using innovations in academic administration to achieve excellence of Nakhon Sawan Schools. The research method consists of 2 steps: 1) Study of best practices and 2) Study of recommendations regarding best practices. The group of informants was the school director, vice director, academic teachers, and teacher, 5 people. Data analysis used content analysis. The research results found that:

1) The results of the study of good practices in using innovations in academic administration to achieve overall excellence found that the school used innovative academic administration that emphasizes hands-on learning for students. When considering each aspect, it was found that (1) Curriculum for promoting learning in special classrooms, Highlights of using study plans in special projects, Organize specialized courses, Focus on promoting language, Proactive learning, Organize activities to promote a variety of special abilities, Organize measurement and evaluation technology media through an online system (2) Learning management system, Organize learning using technology media, Organize a team of i-champion subjects to be mentors in using technology media for teachers. (3) Supervision and teaching, Provide internal supervision, Promote learning management for students to think, act and transfer knowledge. (4) Academic Cooperation and Learning Exchange Network Organize learning and exchange activities to promote a strong and diverse network of cooperation. 2) The results of the study suggestion of best practices in using innovations in academic administration to achieve excellence, it was found that a monitoring system should be established to guide life skills in continuing education, provide credit banking programs, and improve courses to respond to changes in educational institutions and the global environment.

Keywords: Best practices, Innovations in academic administration to achieve excellence

บทนำ

ยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้และท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ประกอบกับการก้าวสู่ยุค Thailand 4.0 เป็นโมเดลในการพัฒนาประเทศที่มุ่งให้ประเทศมีรายได้สูง โดยการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมที่ช่วยยกระดับคุณภาพของเศรษฐกิจจากกลไกต่าง ๆ จึงเน้นไปทางการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้เพื่อผลักดันให้ประเทศหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางสู่ประเทศที่มีรายได้สูง สำหรับการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืนตามแนวทางดังกล่าว จึงมุ่งเน้นในเรื่องของการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุค Thailand 4.0 ซึ่งเป็นยุคของการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างผลงานหรือนวัตกรรมได้เป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนไปการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องกระตุ้นการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมและการวิจัยด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันของประเทศเน้นแสวงหาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ใหม่ ต่อยอดความรู้เดิมและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ได้เหมาะสมตามสถานการณ์และเพื่อตอบสนองการสร้างนวัตกรรมของประเทศและเพื่อให้การจัดการศึกษาก้าวไปสู่ยุคการศึกษา Thailand 4.0 (สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. 2564)

การจัดการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับนั้นงานด้านวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้มีจริยธรรมและมีคุณสมบัติตามที่ต้องการงานวิชาการจึงเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษามักจะพิจารณาจากคุณภาพและผลผลิตคือผู้เรียน ดังนั้น คุณภาพและผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมาและเป็นงานสนับสนุน เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. 2550) ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการจะประกอบด้วยงานดังต่อไปนี้ คือ การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียนการจัดครู

เข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวทันวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ การจัดสื่อการเรียน การสอน การจัดห้องสมุดเป็นที่รวมหนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการ ให้นักเรียนได้ศึกษาและ ค้นคว้าเพิ่มเติม การนิเทศภายในเป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนการวัดและ ประเมินผลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2553) ผู้บริหารและ บุคลากรทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนางานวิชาการให้สอดคล้องและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่าง รวดเร็ว ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้ เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงบทบาทการเป็นผู้นำทางวิชาการที่จะส่งเสริมสนับสนุนเชิญชวนให้ร่วมงาน ทุกคนปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะทำให้สถานศึกษา ได้รับการพัฒนาคุณภาพจนมีมาตรฐานและเกิดประสิทธิผล เกิดความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ซึ่งการดำเนินการตามแนวคิด ดังกล่าว ต้องใช้นวัตกรรม ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะนำไปใช้บริหารงานและจัดการศึกษาเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะสร้าง ศักยภาพความสามารถในการแข่งขันเชิงวิชาการและการพัฒนาที่ยั่งยืนในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ธีรธร เทียบปาน (2561) กล่าวว่า ในการบริหารโรงเรียนผู้บริหารต้องศึกษารูปแบบ (Model) ในการบริหารถึงทิศทางการพัฒนา และมีความเหมาะสมกับบริบทและปัจจัยต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาในอดีต โดยจะต้องมีการเปิดเผย ให้แก่ สาธารณชนและบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้รับทราบและตรวจสอบได้ซึ่งเป็นผลดีกับโรงเรียนว่าจะได้รับ การยอมรับความเชื่อถือ ความมั่นใจด้านคุณภาพจากผู้ปกครองและชุมชน จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารให้ ความสำคัญกับการพัฒนา ซึ่งมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องม ีความรู้ ความเข้าใจใ้รู้ และพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มุ่งเน้นความเป็นเลิศทาง การศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีปัญญาและก่อให้เกิดความสุขตามศักยภาพ การบริหารการศึกษามุ่งให้เกิดผลดีบรรล วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนที่ต้องรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาและร่วมมือกัน

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนครสวรรค์โรงเรียนนครสวรรค์ มีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ภายใต้วงจรคุณภาพ PDCA ด้วยการบริหารที่เป็นระบบ เน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นสำคัญ (RBM: Result Based Management) เป็นการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์ผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมา จัดการประชุม ระดมความคิดเห็น วางแผน กำหนดเป้าหมายในการ จัดการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ให้มีความสำคัญกับ การเสริมสร้างประสิทธิภาพขององค์กร ในการบริหารงานวิชาการนั้นได้มีการสร้างนวัตกรรม การบริหารงานวิชาการเพื่อ ขับเคลื่อนสนับสนุนให้การพัฒนานักเรียนสู่ความสำเร็จตามเป้าประสงค์ นั่นคือ นวัตกรรม SAWAN Model ซึ่งเป็นมี กระบวนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่าง สร้างสรรค์และต่อเนื่อง ใน 5 ด้าน คือ 1) การประเมินตนเอง (Self-Assessment) 2) การจัดกิจกรรม (Activities) 3) เผยแพร่สู่สากล (Worldwide) 4) การประยุกต์ใช้ความรู้ (Apply Knowledge) และ 5) สร้างระบบและแนวทางการดำเนินงานพัฒนาเครือข่าย (Network) ทำให้นักเรียนมีผลงานทางวิชาการ ในระดับนานาชาติและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมอยู่ในอันดับต้น ๆ ของประเทศ สร้างชื่อเสียง ความเชื่อมั่นที่ดีและ ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานและมี ประสิทธิภาพทางการบริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้รับบริการทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์จังหวัด นครสวรรค์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งเป็นรูปแบบของการวิจัยที่มุ่งแสวงหา แนวปฏิบัติที่ดี

ด้านการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์มาประยุกต์ใช้

แนวคิดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี

พัชรกฤษฎี เหนือไม้ (2565) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติที่ดี Best Practice หมายถึง วิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่องซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุก หน่วยงาน จากหลายช่องทาง ทั้งตัว ผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือภาวะปัญหา และการ วิริ่่มสร้างสรรค์ พัฒนที่มีขั้นตอน เมื่อมีวิธีการทำงานที่ต้องผ่านการเล่าเรื่องที่เป็นการทำงาน ของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้ามสายงานข้ามหน่วยงานโดย เกิดขึ้นในระดับบุคคล ระดับกลุ่มคน และระดับหน่วยงานย่อย Best Practiceที่ได้ควรมีการบันทึก เขียนรายงานเพื่อการศึกษาพัฒนา และเผยแพร่ได้ ซึ่งจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง

แนวคิดการบริหารงานวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการ บริหารกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา โดยมีการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมี ประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

แนวคิดการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

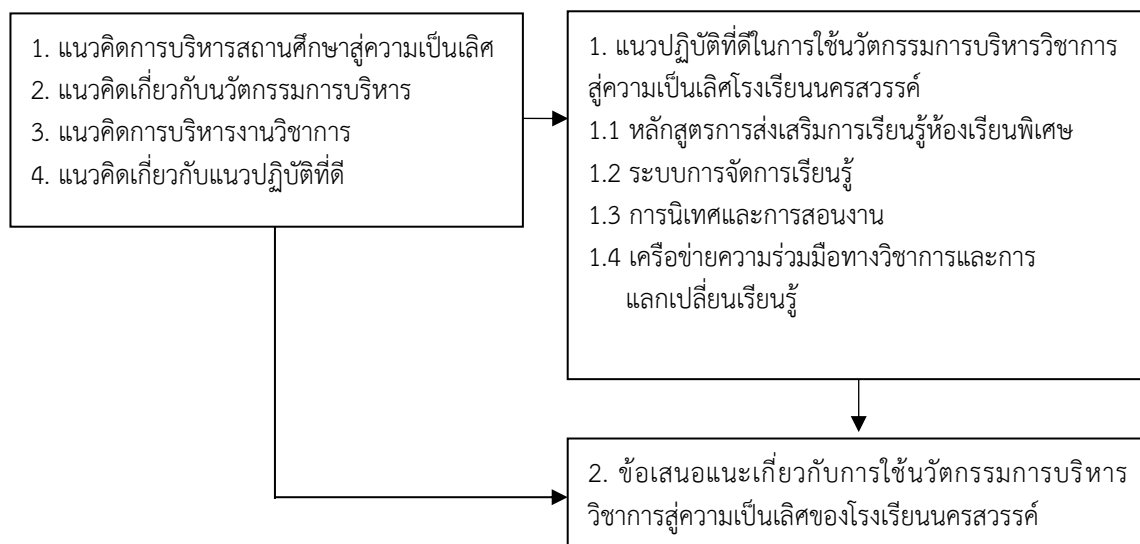
ยุพิน อังกรพร (2564) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐาน และเป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษาอื่นได้ โดยมีการปรับการบริหารภายในให้มีความพร้อมที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยต้องอาศัยกระบวนการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ การศึกษา เพื่อนำไปสู่คุณภาพที่ดีเลิศของสถานศึกษา คือ ผู้เรียนมีคุณภาพชีวิต มีบุคลิกภาพที่ดีตลอดหลักสูตร

แนวคิดนวัตกรรมการบริหาร

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2564) ได้กล่าวว่า นวัตกรรมการบริหารเป็นเรื่องของการคิดค้นและเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และวิธีการตลอดจนกระบวนการจัดการองค์การใหม่ที่ส่งผลให้ระบบการทำงาน การผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์และการให้บริการขององค์การมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนนครสวรรค์ผู้วิจัยจึงได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการวิจัยที่มุ่งแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศมาประยุกต์ใช้ โดยมีขั้นตอนการดำเนิน การวิจัย 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกสนามวิจัย ผู้วิจัยได้เลือกสนามเพื่อศึกษา เป็นโรงเรียนนครสวรรค์ ตั้งอยู่เลขที่ 173 ถนนมาตุลี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ เนื่องจากโรงเรียนนครสวรรค์ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่มีการบริหารจัดการโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ภายใต้วงจรคุณภาพ PDCA ด้วยการบริหารที่เป็นระบบ เน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก อีกทั้งยังประสบความสำเร็จด้านการจัดการศึกษาและการนำนวัตกรรมเข้ามาเป็นส่วนช่วยในกระบวนการบริหาร ให้สามารถปรับตัวได้กับสถานการณ์วิกฤตปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมตัวเข้าสนาม ผู้วิจัยมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาจากหนังสือ เอกสาร และทางอินเทอร์เน็ต (internet) โดยผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียนนครสวรรค์และมีการติดต่อ/ศึกษาการเดินทาง ผู้วิจัยประสานงานติดต่อกับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อติดต่อขอเข้าทำงานวิจัยในโรงเรียนนครสวรรค์พร้อมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ และเตรียมศึกษาเส้นทางในการเดินทาง ในการเตรียมตัวผู้วิจัยมีการเตรียมเครื่องมืออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป สมุดจดบันทึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน สมบูรณ์และมีความชัดเจนมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การเข้าภาคสนาม สนามที่ผู้วิจัยจะเข้าไปเก็บข้อมูลนั้นเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่ คือ โรงเรียนนครสวรรค์โดยจะดำเนินการขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์ เพื่อใช้ในการขออนุญาตเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ ในการเดินทางผู้วิจัยเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวถึงโรงเรียนนครสวรรค์ วันที่ 9 เดือน มกราคม พ.ศ.2567 เวลา 08.30 น. และสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายผู้วิจัยพูดคุยสนทนากับผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัย และเข้าร่วมการประชุมศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลรวบรวมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลในเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนครสวรรค์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์สัมภาษณ์ผู้บริหาร โดยใช้แบบสัมภาษณ์และการบันทึกเทปเสียงใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละ ประมาณ 1 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยเลือกแหล่งข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง โดยศึกษาความสำคัญโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนครสวรรค์ มีดังนี้ แหล่งข้อมูลด้านบุคคล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน และครูฝ่ายงานวิชาการ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โรงเรียนนครสวรรค์ ตั้งอยู่เลขที่ 173 ถนนมาตุลี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แสดงข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนครสวรรค์ เช่น แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการ รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และนวัตกรรมที่ใช้ในการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการลงภาคสนาม เป็นระยะเวลา 3 วัน ตั้งแต่วันที่ 9 - 11 เดือน มกราคม พ.ศ. 2567

ขั้นตอนที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้ 1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ โดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจะประกอบด้วย การใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวม แนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ด้านหลักสูตรการส่งเสริมการเรียนรู้ ห้องเรียนพิเศษ แนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ด้านระบบการจัดการเรียนรู้ แนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ด้านการนิเทศและการสอนงาน แนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ด้านเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 3) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 4) สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและปรับปรุงตามคำแนะนำ ในการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ 5) หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาดัชนีความสอดคล้อง IOC 6) ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 7) นำแบบสัมภาษณ์มาจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดวิธีตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า (Triangulation) ดังต่อไปนี้ การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) เป็นการใช่วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ จากเอกสารและการสัมภาษณ์หลังจากตรวจสอบข้อมูลแล้วผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสรุปตามประเด็นที่ศึกษาและนำมาสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย (Analysis Induction)

ขั้นตอนที่ 8 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาจะนำเสนอในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยข้อความที่เป็นสาระสำคัญบรรยายในการยกคำพูดของบุคคลที่สัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วจึงนำเสนอข้อมูลที่เชื่อมโยงกับข้อสรุปในแต่ละประเด็นการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ โดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนมีการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ ด้านหลักสูตรการส่งเสริมการเรียนรู้ห้องเรียนพิเศษ พบว่า จุดเด่นใช้แผนการเรียนรู้ในโครงการพิเศษ จัดหลักสูตรเฉพาะทาง เน้นการส่งเสริมภาษา จัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูเน้น มี 3 องค์ประกอบคือ 1) สอนให้นักเรียนคิด 2) สอนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ และ 3) สอนให้นักเรียนถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้ จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษที่หลากหลาย โดยจัดสื่อเทคโนโลยีการวัดและประเมินผลผ่านระบบออนไลน์

1.2 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ ด้านระบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี จัดทีมไอแอมป์เป็นทีม กลุ่มสาระเป็นพี่เลี้ยงในการใช้สื่อเทคโนโลยีให้กับครู

1.3 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ ด้านการนิเทศและการสอนงาน พบว่า จัดให้มีการนิเทศภายใน ส่งเสริมการจัดการเรียนเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิด ลงมือปฏิบัติ และถ่ายทอดความรู้ และมีกระบวนการ Coaching การสอนงานให้กับครูก่อนสอนจริงในชั้นเรียนเพื่อที่จะให้มีข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยที่สุด

1.4 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ ด้านเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและหลากหลาย

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ พบว่า ควรจัดระบบติดตาม และแนวทักษะชีวิตในการศึกษาต่อจัดให้มีโครงการธนาคารหน่วยกิต ปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองต่อสถาบันการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงตามบริบทโลก

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์โดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนมีการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้เนื่องจาก ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ ทำให้มองเห็นทิศทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศประกอบด้วย ด้านหลักสูตรการส่งเสริมการเรียนรู้ห้องเรียนพิเศษ ด้านระบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศและการสอนงาน ด้านเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละด้านมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดังที่ จิตราภรณ์ สามไชย (2561) กล่าวว่า การบริหารสู่ความเป็นเลิศ หมายถึงการบริหารสู่ระดับความสำเร็จหรือประสิทธิผลของการดำเนินงานที่มีคุณภาพโดยการบริหารทำให้ผลการดำเนินงานมีความโดดเด่น เป็นที่พึงพอใจ และยอมรับของผู้เกี่ยวข้องสามารถเป็นแบบอย่างของงานชนิดเดียวกันได้ รวมทั้งสามารถดำรงคุณภาพไว้ได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ ยุพิน อังกูรพร (2564) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ หมายถึงการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐานและเป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษาอื่นได้ โดยมีการปรับการบริหารภายในให้มีความพร้อมที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยต้องอาศัยกระบวนการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา เพื่อนำไปสู่คุณภาพที่ดีเลิศของสถานศึกษาคือ ผู้เรียนมีคุณภาพชีวิต มีบุคลิกภาพที่ดีตลอดหลักสูตร ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนั้นผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการนำนโยบายด้านการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ดังนั้นงานวิชาการจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ดังที่ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2550) กล่าวว่างานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องชี้ความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษาบ่งบอกถึงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาแก่นักเรียนทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาโดยตรง ในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารวิชาการจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ศึกษาและพัฒนาวัตกรรมการบริหารงานที่มีรายละเอียดด้านวิชาการโดยตรง เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการสอน การวัดและประเมินผล หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สอนและนักเรียนโดยตรง เพื่อนำมาแก้ปัญหา พัฒนาให้ตรงจุด นำไปสู่กระบวนการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาการศึกษา ในยุคปัจจุบันเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาศักยภาพคนและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการจึงเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำของโรงเรียนที่ต้องศึกษาและพัฒนาให้เกิดขึ้นและนำไปใช้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ดังที่ สุธรรม ธรรมพัฒนานนท์ (2564) ได้กล่าวว่า นวัตกรรมการบริหารเป็นเรื่องของการคิดค้นและเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการตลอดจนกระบวนการจัดการองค์การใหม่ที่ส่งผลให้ระบบการทำงาน การผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์และการให้บริการขององค์การมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไล ปรีชากร (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีทั้งหมด 50 นวัตกรรม ในส่วนของนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งหมด 12 นวัตกรรม ตามขอบข่ายงานวิชาการ ได้แก่ 1) นวัตกรรมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) นวัตกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) นวัตกรรมการบริหารแบบการสอนงาน 4) นวัตกรรมการสอนผู้เรียนเป็นรายบุคคล 5) นวัตกรรมบริหารตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษา 6) นวัตกรรมการบริหารแบบผสมผสาน 7) นวัตกรรมบริหารโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร 8) นวัตกรรมบริหารโดยใช้ภาคีเครือข่าย 9) นวัตกรรมบริหารแบบทีมงาน 10) นวัตกรรมบริหารตามแนว Tip 11) นวัตกรรมบริหารแบบพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ 12) นวัตกรรมบริหารแบบศูนย์การเรียนรู้คอมพิวเตอร์ ดังนั้นองค์กรใดมีผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการได้ประสบความสำเร็จก็ย่อมส่งผลให้คุณภาพนักเรียนในโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การใช้นวัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรการส่งเสริมการเรียนรู้ห้องเรียนพิเศษ 2) ด้านระบบการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการนิเทศและการสอนงาน และ 4) ด้านเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตรการส่งเสริมการเรียนรู้ห้องเรียนพิเศษ จากผลการวิจัย พบว่าจุดเด่นใช้แผนการเรียนในโครงการพิเศษ จัดหลักสูตรเฉพาะทาง เน้นการส่งเสริมภาษา จัดการเรียนรู้เชิงรุก จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษที่หลากหลาย จัดสื่อเทคโนโลยีการวัดและประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการจัดการศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรจะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางด้านงานวิชาการให้มีผลสัมฤทธิ์บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด ดังที่ Doll (1996) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นรายการของประสบการณ์ที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษาที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น สถานศึกษาได้มีกระบวนการวางแผนไว้เป็นรูปธรรมก่อนล่วงหน้าว่าจะจัดการเรียนการสอนอย่างไรที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์

1.2 ด้านระบบการจัดการเรียนรู้ จากผลการวิจัย พบว่า จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี จัดทีมไอแอมป์เป็นกลุ่มสาระเป็นพี่เลี้ยงในการใช้สื่อเทคโนโลยีให้กับครู ทั้งนี้เนื่องจากจากการเป็นกรใช้สื่อเทคโนโลยีองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวกลางนำความรู้ไปสู่นักเรียน อาจจะอยู่ในรูปสิ่งพิมพ์หรือไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็ได้ ที่ครูผู้สอนใช้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ วลีดา อุณเรือน (2563) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู พบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมตามสภาพจริงให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดระหว่างผู้เรียนที่มีความสามารถที่ต่างกันเพื่อมาเติมเต็มความรู้ให้แก่กัน 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนำรูปแบบไปใช้และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

1.3 ด้านการนิเทศและการสอนงาน จากผลการวิจัย พบว่า จัดให้มีการนิเทศภายใน ส่งเสริมการจัดการเรียนเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิด ลงมือปฏิบัติ และถ่ายทอดความรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการนิเทศเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และการส่งเสริมคุณภาพการทำงานของครูตามความต้องการในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ภัญจิรา สุภาร (2557) ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการนิเทศการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วม 3) การนิเทศ 4) การใช้เทคโนโลยี และ 5) การประเมินผล อันดับความสำคัญแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการนิเทศการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ เรียงลำดับ ได้ดังนี้ 1) การบริหารจัดการ 2) การประเมินผล 3) การมีส่วนร่วม 4) การนิเทศ และ 5) การใช้เทคโนโลยี

1.4 ด้านเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากผลการวิจัย พบว่า จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและหลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจาก การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในกำหนดกระบวนการและแบบแผน ซึ่งเป็นการกำหนดเป้าหมายและกำหนดความต้องการที่อยากจะให้เกิดขึ้นในโรงเรียนจากการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องคือ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมศิษย์เก่า ชมรมครู คณะครูและผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์พิชมณู สุภายอง (2563) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในด้านการบริหารวิชาการได้มีการจัดทำแผนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา มีการจัดประชุมทุกภาคเรียน มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การแก้ไขหลักสูตร การเรียนซ่อมเสริม มีการสร้างช่องทางข่าวสารการมอบหมายงานให้นักเรียน สร้างความตระหนักแก่ผู้ปกครองในการรับรู้พฤติกรรมนักเรียน ส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านให้เข้ามา

มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ มีการจัดทำแผนระดมเงินทุน และการประชาสัมพันธ์ มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับชุมชน มีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ติดตาม ประเมินผลร่วมกันและด้านการบริหารงานทั่วไป ได้มีการจัดทำแผนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีการประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ มีการประเมินความพึงพอใจ มีการจัดให้มีช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครู มีการนิเทศ ติดตาม

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ พบว่าควรจัดระบบติดตามแนะแนวทักษะชีวิตในการศึกษาต่อ จัดให้มีโครงการธนาคารหน่วยกิต ปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองต่อสถาบันการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงตามบริบทโลกทั้งนี้เนื่องจาก การแนะแนวการศึกษาเป็นกระบวนการที่ครูให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพและด้านพฤติกรรมส่วนบุคคลทำให้นักเรียนสามารถเลือกแนวทางการศึกษา สามารถปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองได้เหมาะสมกับความรู้ความถนัดความสามารถทางสติปัญญาของตนได้ เพื่อป้องกันความล้มเหลวหรือข้อผิดพลาดในการเรียนของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับ อนุญัตติ (2561) ได้วิจัยเรื่องการแนะแนวอาชีพเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน ของนักเรียนสายสามัญในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปัจจุบันตลาดแรงงานเกิดความไม่สมดุลกันระหว่างอุปสงค์และอุปทานด้านแรงงาน กล่าวคือ บางสาขามีความต้องการแรงงานจำนวนมากแต่ผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานมีจำนวนน้อย แต่ในทางกลับกันบางสาขาก็มีความต้องการแรงงานจำนวนน้อยแต่ผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานมีจำนวนมาก ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการขาดการเตรียมความพร้อมที่ดีก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งจากการ สัมภาษณ์นักเรียนระดับมัธยมศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน กล่าวคือ ยังไม่มีการกำหนดเป้าหมายหรือวางแผนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคต เนื่องจากมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว อีกทั้งในการเลือกศึกษาต่อส่วนมากจะเลือกเรียนตามที่คุณปกครองต้องการให้เรียนหรือเลือกเรียนตามเพื่อน โดยที่ไม่ได้ทราบถึงแนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต รวมถึงไม่ทราบถึงบุคลิกภาพความถนัดและทักษะของตนเอง นอกจากนี้ยังเกิดจากค่านิยมส่วนบุคคลโดยมุ่งหวังให้ลูกหลานศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้ได้รับใบปริญญามากกว่าการเลือกศึกษาเล่าเรียนเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนทรัพยากรมนุษย์หรือทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งการดำเนินการดังกล่าว การแนะแนวอาชีพถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการที่จะช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหรือเลือกประกอบอาชีพได้ตรงกับความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพและความถนัดของตนเองก่อให้เกิดการมีงานทำและมีรายได้ต่อไป ธนาคารหน่วยกิตเป็นการสะสมหน่วยกิตเพื่อนำไปใช้ในการเทียบโอนความรู้ เก็บสะสมไว้ในธนาคารหน่วยกิตที่สามารถเชื่อมโยงกับธนาคารหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตได้ตลอดชีวิตโดยไม่มีเงื่อนไขของระยะเวลาในการสะสม และควรปรับโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามบริบทโลก เพราะในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกระแสโลกาภิวัตน์ได้เข้ามามีอิทธิพลหลาย ประการในสังคม ไม่เว้นแต่ระบบการศึกษาที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เพื่อก่อให้เกิดความทันสมัยในองค์ความรู้และสอดคล้องกับผู้เรียนจึงควรมีการปรับโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 จากผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์โดยภาพรวม พบว่า ด้านหลักสูตรการส่งเสริมการเรียนรู้ห้องเรียนพิเศษ จุดเด่นใช้แผนการเรียนในโครงการพิเศษ จัดหลักสูตรเฉพาะทาง เน้นการส่งเสริมภาษา จัดการเรียนรู้เชิงรุก จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษที่หลากหลาย จัดสื่อเทคโนโลยีการวัดและประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ ด้านระบบการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี จัดทีมไอแท้มป์เป็นทีม กลุ่มสาระเป็นพี่เลี้ยงในการใช้สื่อเทคโนโลยีให้กับครู ด้านการนิเทศและการสอนงาน จัดให้มีการนิเทศภายใน ส่งเสริมการจัดการเรียนเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิด ลงมือปฏิบัติ และถ่ายทอดความรู้ ด้านเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและหลากหลายดังนั้นสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศไปศึกษา รายละเอียดและนำเสนอแนวปฏิบัติดังกล่าว เพื่อให้โรงเรียนอื่นสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาวัตกรรมการบริหารวิชาการของโรงเรียนได้จริง ตลอดจนสนับสนุน ปัจจัย ทรัพยากรในการบริหารงานวิชาการที่เพียงพอแก่ทุกโรงเรียน

1.2 ข้อเสนอแนะสู่การปฏิบัติ

1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวปฏิบัติที่ดีในการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครสวรรค์ โดยคำนึงถึงนโยบายต้นสังกัดนำองค์ความรู้ที่ได้สร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชน ได้รับทราบและมีการกำกับติดตามเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

1.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ ที่เชื่อมต่อบริการการเงินพัสดุของโรงเรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารความเสี่ยง และควรมีการเผยแพร่แนวทางการบริหารงบประมาณให้กับสถานศึกษาอื่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดระบบติดตาม แนะนำทักษะชีวิตในการศึกษาต่อของนักเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับธนาคารหน่วยกิต

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตอบสนองต่อสถาบันการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงตามบริบทโลก

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่มีบริบทต่างกัน

2.5 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการใช้วัตกรรมการบริหารวิชาการในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

เอกสารอ้างอิง

- จิตราภรณ์ สามไชย. (2561). แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธริศร เทียบปาน. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พัชรกฤษฎี เหนือไม้. (2565). แนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารองค์การของวิทยาลัยเทคโนโลยีไออาร์พีซีจังหวัดระยอง. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิมพ์พิชญ์ สุภายอง. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ภัณฑิรา สุปการ. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). การจัดและการบริหารวิชาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ยุพิน อังกูรพร. (2564). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- โรงเรียนนครสวรรค์, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครสวรรค์. (2565). รายงานการประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2565. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- _____. (2566). แผนพัฒนาการจัดการศึกษา พ.ศ. 2566-2570. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.

- วลินดา อุ่นเรือน. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิไล ปรีกษากร. (2558). นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. (2565). แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2564). การบริหารสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- อนันต์ ลัดลอย. (2561). การแนะแนวอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานของนักเรียนสายสามัญในเขตกรุงเทพฯ. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยสยาม.
- Doll, Ronald C. (1996). Curriculum Improvement: Decision Making and Process. (9th ed.). Boston: Allyn and Bacon.